

formidles informasjon om, bør myndighetene gjøre systematiske undersøkelser i krysningsfeltet mellom juss, rettshjelpsforskning, sosiologi, pedagogikk og sosialantropologi for å finne de mest aktuelle temaene for innvandrerkvinner. Informasjonen bør komme så tidlig som mulig etter innvandrerkvinnenes ankomst til Norge, men også over tid.

Det er viktig at rettighetsinformasjonen gis på en effektiv og faglig korrekt måte. Rettighetsinformasjonsformidlingen må derfor *kvalitetssikres*. Et sentralt spørsmål er hvem som skal formidle informasjonen: Må det være en jurist?

Punkter som bør vurderes for å tilfredsstille KDK:

- En statlig policy eller handlingsplan for formidling av rettighetsinformasjon som tilfredsstiller kravene etter menneskerettighetene.
- En systematisk utdanning og kartlegging av de som formidler rettighetsinformasjon.
- Manualer og standardiserte opplegg for rettighetsinformasjonsformidling.
- Kvalitetssikring.
- Mer midler til tverrfaglig forskning for å kartlegge juss og praksis, og finne effektive metoder for formidling av rettighetsinformasjon.
- Redegjørelse i forarbeider til lover for hvordan loven skal gjøres kjent for borgerne og få virkning i deres liv, slik at de kan benytte seg av rettighetene. Det kan ikke være tilstrekkelig bare å gi en rett, retten må også kunne hevdes og være present i menneskets rettsbevissthet.

8. KONKLUSJON

Rettighetsinformasjon handler om valg og muligheter i det norske samfunnet. Viten om formelle rettigheter er nødvendig for å være en fullverdig samfunnsborger med reelle rettigheter. Rettighetsinformasjon er således en forutsetning for demokrati, deltagelse og medborgerskap. For å kunne gi alle medlemmer av samfunnet, uavhengig av bakgrunn, likestilte valg og muligheter må vi gi tilpasset rettighetsinformasjon etter deres ulike sosiale og kulturelle kontekst.

De internasjonale rettskildene stiller først og fremst opp et krav om at informasjonen skal være tilgjengelig for dem rettigheten berører. Tilgjengelighetskravet må tolkes ut ifra den enkeltes eller gruppens forutsetninger. Tilgjengelighetskravet er bygget opp av fire ulike komponenter, som angir momenter til en vurdering av innholdet og formen til rettighetsinformasjonen. Det kreves at informasjonen skal være forståelig, aktuell, pålitelig og adekvat. Videre følger et særlig ansvar overfor grupper som mangler språk og samfunnskunnskap, til å gi informasjon på et språk og i en sosial og kulturell form som når frem til den aktuelle mottaker.

De kvinne- og menneskerettslige kravene som stilles til rettighetsinformasjon, gir anledning til rettspolitisk gjennomtenkning av rettshjelpsmeldin-

gen¹¹⁸ med særlig sikte på plassering av rettighetsinformasjon i myndighetens videre arbeid med fri rettshjelp. Erfaringer fra innvandringsfeltet gir også grunn til å sette spørsmålsteget ved at diskrimineringsaker ikke er foreslått som et av de prioriterte områdene i lovforslaget til ny lov om fri rettshjelp.

Diskrimineringsvernet er et annet felt som bør gjennomtenkes i lys av rettighetsinformasjonsproblematikken.¹¹⁹ Diskrimineringslovutvalgets innstilling gir en knapp og overfladisk behandling av offentlige myndigheters plikt til å arbeide for likestilling. Det savnes en utdyping og konkretisering av offentlige myndigheters forpliktelse til å gi rettighetsinformasjon om diskrimineringsvernet. JURK og KVIBALD har, som nevnt innledningsvis, høsten 2009 hatt et samarbeidsprosjekt for å lage et informasjonsprogram om diskrimineringsvernet til innvandrerkvinner, og som tilfredsstiller den menneskerettslige standard og metode.¹²⁰ Erfaringen fra arbeidet er at innvandrerkvinner vet lite om diskrimineringsvernet, og således ikke benytter seg av retten. Dette bør tas i betraktning i det videre arbeidet med statens aktivitetsplikt for et helhetlig diskrimineringsvern.

Staten har et juridisk ansvar for å påse at rettighetsinformasjon er tilgjengelig for alle. Dette ansvaret kan ikke sies å være ivaretatt i dag. Det er et behov for mer systematisk handling både fra stat og kommuner når det gjelder organisering og økonomisk satsing på rettighetsinformasjon til innvandrerkvinner.

¹¹⁸ St.meld. nr. 26 (2008–2009) om offentlig rettshjelp.

¹¹⁹ NOU 2009: 14. Et helhetlig diskrimineringsvern, se særlig punkt 4.2 og 17.3.

¹²⁰ Prosjektet har gjennom oppsøkende rettighetsinformasjonsvirksomhet, basert på dialog med enkeltkvinner og innvandrerorganisasjoner, munnelt ut i en brosjyre skreddersydd for innvandrerkvinner. «Diskrimineringsretts». Prosjektet er en del av Forskningsrådets IMER-program og det underliggende prosjektet «Fra formelle til reelle rettigheter», ledet av professor Anne Hellum. Se <http://www.jus.uio.no/lor/forskning/prosjekter/formellireell/>, lest 28.02.10. Sluttrapporten til prosjektet er under publisering.